Wierucza ks. franciszka: Żeglarz fortunny w starożytnej łodzi JW. Rogalińskich dwojakim morzem płynący

ŻEGLARZ
FORTVNNY
W STAROZYTNEY ŁODZI,
WIELMOZNYCH ICH MOSCIOW PANOW,
PP. ROGALINSKICH
Dwoiákim Morzem płynacy;
pod
Zbáwiennym Zaglem
do Portu Wieczności przystępuiący.

Przez
X. Frańciszka Wiervsza, *Zakonu Bráci Mnieyszy*
S. FRANCISZKA Oycow Reformatow Prouinciey
Wielgo-Polskiey, Káznodźieię Tumskiego Poznáńskiego,

przy Woźnikách
ná Cudowney Alwernie
w Kośćiele tychże Oycow/
Kazaniem Pogrzebowym
Wystáwiony
 Roku Páńskiego, 1665. dniá 19. Styczniá.

W POZNANIV.
ukárni Dźiedźicow *Woyćiechá Regulusá, Drukował Woyćiech Młoduiewicz.*

Dwie Łodzi iáko widzę tu śię prezentuia,
A ták dwá zacne Domy, w ſobie pokázuia
Wielmożnych Rogalinskich, ſpolnie y Szołdrskimi,
Słyną wſzyſcy w Koronie, ludźmi Rycerskimi.

Wielmożnemu Pánu,
Iego Mośći Panv
WŁADISŁAWOWI
ze Dzwonowá
ROGALINSKIEMV
Káſztełlanowi Nakielskiemu,

Memu wielce Mośćiwemu Pánu, y Dobrodźieiowi.

*N*ieśmiertelney zazdrośćił pámięći, ktokolwiek ko-
ſztowna Łodź. w ktorey Stárożytni Rzymiánie wſpániáły Ko-
los z Ægyptu do Rzymu záprowádźili, Puteolánowym roſka- Maiol: colloq. 23.
zał záwálić piaſkiem, żeby więcey ludzkiemu nieſłużyłá używániu
Wielmożny Mośći Pánie. Y ten mni dobrze wiekopomney życzył ſłáwie,
kto ozdobną Nawę w śmiertelne obroćiwſzy Mauſoleum, onę martwy- Petr: Hiſpan: par: 2. cap. 11.
mi nápełnił trupámi. Herbowney WM. MM. Páná ŁODZI trudno
piaſczyſtim opprimowáć ćiężarem, y bez-duſznego ćiáłá onerowáć exu-
uiis, gdyż ſię w niey do WM. MM. Páná Fortunny wyprawuie Ze-
glarz, ktory lubo poſt fata iednák viuam Rodzonego WM. MM. Páná,
á náſzego ſczodrobliwego Fundatorá, Iego Mośći Páná KAZIMIRZA
ROGALINSKIEGO, reprezentuie Iconem Záczym nie możeſz ſię
WM. MM. Pan ná wyſchło-bláda śmierć Iákobowym querelowáć gło-
ſem: Fera peſſima deuorauit amantiſſimum fratrem, bo Franciſcus
Petrarcha ſkuteczne doloris dáie leuamen WM. MM. Pánu: Si
Frater perijt ſuperſtes eſt gloria, virtus, anima, præter quas hu-
mana omnia, pari mors turbine propellit ac diſſipat. Maſz

Wm

WM. MM. Pan po Rodzonym Bráćie lubo nie miłych Synowcow, ále znáczne iego odwagi, iáko charissima zostáwione pignora, dla ktorych słusznie názwáć się może (iáko drugi Leonides) Speculum benè meritorum de Patria. Masz WM. MM. Pan iego Chrześćiańskie Cnoty, y nieśmiertelna duszę. Has Tu igitur ceù totidem filios Fratris amplectere, atq; his bonis immortalibus, mortalia damna compensa. Gdy tedy WM. MM. Pan mieć będźiesz nie tylko w Oyczystey Nawie; ále tesz affixam præcordiis, Fratris imaginem. Nigdy nie będźie Herbowna WM. MM. Páná ŁODZ od niechętney Inuidiey piasczysta potłuczona mogiła, bo znácznymi premiowána godnośćiámi, y przychilney Fortuny, iákoby Remigio ventisq; secundis wdźięcznymi pędzona Zephyrámi, im dáli, tym wyżey; Surgit in altum. Y słusznie áby tá ŁODZ: ktora przy Senatorskiey powadze, Naiáśnieyszego Máiestatu Páńskiego Dostoyność, Regem & Fortunam eius vehit, Rzeczypospolitey, á miłey Oyczyzny piástuie Integritatem, Kośćiołá S. zátrzymuie immunitatem, zostátá nie źiemskimi zágárniona rytwinámi, ále iáko druga Argos, niebieskimi ozdobiona gwiazdámi: Czego vprzymie życząc. Oddáię się z vbogim Zakonem moim nieodmienney WM. MM. Páná, y Dobrodźieiá Łásce. Datum Posnaniæ, in Conuentu ad S. Casimirum die 31. Ianuarij. 1665.

Pausan.

Franc: Petrach. Dialog:

WM. M. Mćiwego Páná

vniżony Bogomodlcá

X. Fránćiszek Reformat.

KAZANIE POGRZEBOWE.

Deſcendent de Nauibus ſuis omnes qui tenebant remum, Nautæ, & vniuerſi Gubernatores maris, in terra ſtabunt, & plorabunt te in amaritudine animæ, ploratu amariſſimo. *Ezech: 27.*

Wyśiędą z Łodźiow *ſwoich, ktorzy trzymáli wioſłá, Zeglarze, y wſzyſcy Gubernatorowie morzá, ná źiemi ſtáną, y będą ćię płákáć w ſerdecznym żalu, łzámi gorzkimi.* v Ezech: Proroká w Rozd: 27.

Dźielny ieſt głos Boſki / ktory przedwieczne ſurowey ſpráwiedliwośći dekretá / do nieodmienney przywodźi exekuciey S. Z. Co biorąc ná vwagę Jerozolimſki Káznodźieiá Izáiaſz święty / ludźiom znikome doczeſnego świátá kocháiącym márnośći / requialnym tonem o biádaſzku śpiewa / y ſmutne onymże Væ intonuie: Væ coronæ ſuperbiæ, ebrijs Ephraim, & flori decidenti, ecce validus & fortis Dominus, ſicut impetus grandinis, turbo confringens, ſicut impetus aquarum multarum inundantium. Przybierzćie ſię w tulipanowe pſtrośćiny / w nárcyſſowe odmienności / w gránatkowe kędźiory / pożyczćie ſobie ná grube / y nieudátne płći wáſze / biało-liliowey ozdoby / záfarbuyćie czerwono-rumiána błáde vſtá roże / żołtogorący fiolek / w ſwoiey ſzczupłośći / niech wdźięcznym zapachem / wáſze przeniknie mozgi. Niech weſoła wioſná / po ſzerokich łąkách / ſwoie tąſzuie towáry / rozſypuiąc po źiemi bez miáry / dla vkontentowánia oká wáſzego / rożnych kolorow kwiáty. Niech pochlebna fortuná / przy nieomylnych expectátywách / młode wáſze látá / pálmowym vwieńczy liśćiem / Isa: 28.

śćiem /

śćiem / y biało-śnieżny włos dojrzałego wieku / w rozmárynową
przemieni zielonosć: Væ flori decidenti. Przydźie ten czás / gdy
te wßyſtkie vdátnośći / śmierć z dekretu Boſkiego / oſtra / podcinie
koſá / á kochánego Przyiaćielá ſtrapione ſerce / krwáwa łez zaleie
powodźia.

Iuuen: Satyr. 10.

Mors ruit, & veluti maturas meſſor ariſtas
Omnia vulnifica, falce cruentâ ſecat.

Chocbyśćie oźiębłone żołądki wáße / y hypochondriáczne ſercá /
długo dyſtyllowánym z węgierſkiey Aptyki liquorem / według or-
Eccl: 40. dynowáney przez Medrcá Recepty: Vinum & muſica lætificant
cor, ták podſycili / żeby was nie ná miękko-vſtánym łożu / ale ná
twárdym ſtole / ſmáczny ſen położył: Væ ebriis Ephraim: Choć-
byśćie nie tylko głowy / ále y całe ſtatury wáße / po Nabuchodo-
nozorſku / ßczerym odlali złotem; Væ coronæ ſuperbiæ, ná iedno
oká Boſkiego mgnienie / wßytko to śmierć kośćiſtymi zdepce no-
gámi: Pedibus conculcabitur corona ſuperbiæ. Grobowy ká-
mień; Lapis ſine manibus, długo trwáłe Fámilie / iáko trwáde
Dan: 5. ſtrußy żelázo / znáczne rodowitośći / iáko wyborne z błotem po-
mießa złoto; Quod enim inchoatur in auro, (mowi Rychardus
Lib: 1. de inter. hom. p. 1. c. 2. Victorin⁹) ad vltimum conſummatur in luto. Bogáte Argenterie
w gliniáne obroca ſię ſkorupy / dźwięk nieśmiertelney ſławy / iáko
ſtuczony mośiądz / rdzá niepámięći powlecze / á potym odmiáná
czáſu ná Cmętarzowe vgory / miedzy ſpruchniáłe káże to wyrzućić
trupy. Bárzo pieknie wyráźił ſkáżytelnosć ápparenciey świátowey /
Dámián S. tymi ſłowy: Qui hodie induitur purpurâ, cras in-
cludetur ſepulturâ, qui hodie hominibus dominatur, cras vermis
Epiſ. 2. ad Agnet. Aug. factus, & putredo, corrumpetur; qui hodie regalibus infulis re-
dimitur, cras vilibus panniculis, exanime cadauer obuoluetur;
deniquè qui ſplendet hodie coronatus, in regalis excellentiæ ſo-
lio, cras fætebit marcidus in ſepulchro. *Kto dźiś w purpurze w ákſá-
mićie, w błáwaćie chodźi, iutro będźie w ćięmnym grobie położony, kto dźiś
poddánym roſkázuie, iutro robakiem ſię ſtánie, kto dźiś ieſt w krolewſkiey*

koro-

*Koronie, iutro go obaczymy w śmiertelnym gzle; kto dźiś záśiędźie ná wy-
sokim Tronie, iutro leżeć będźie w trzyłokćiowey trunie.* Zkąd Sandæus
tak cudowną w ludźiách vpátruiąc *metamorphosim* dwie trupie od-
málowawszy głowy/ iednę ná krolewskich sceptrách/ y koronach/
drugą ná wieyskich rádłách / pługach/ y motykách / przydał Inskri-
pcią: Discerne Regem à rustico, poznay wielkiego Páná od vbo-
giego kmiotká / bogátego Dźiedźicá od włodárzá: Discerne Re-
gem à rustico. Wiedzcie otym iż nie tylko ná iáwie / ále częstokroć
y we śnie Bog ludźi śmierćią straszy. Vznał to Iob spráwiedliwy; Iob: 7.
Terrebis me per somnia & per visiones horrore concuties me.
W roku Páńskim/ 1647. 6. Iulij, záboli Gálázyusá Cesárskiego Ge- Chryst.
nerałá trzonowy ząb/ ledwie co wćiężkim záśnie bolu/ wkrotce się Vilthel.
porwawszy ze snu/ ząb wywalony w vstách znaydźie / ná ktorym
śmiertelnym całunem z białym krzyżem/ pokryte máry/ cudownym
odrysowáne sposobem obaczywszy/ záwoła: Hoc est quod tot
orationibus postulaui, breui mihi moriendum est: widzę że o com
Bogá mego prosił/ to mię podka / wkrotce mi przydźie vmrzeć:
iákoż záiáchawszy do Wiednia zrym pożegnał się świátem. Coś Drexel.
podobnego trafiło się Gwilielmowi trzećiemu Kśiążećiu Báwár- prodr.
skiemu/ tęn z Concilium Bázilienskiego / ná ktorym w osobie Ce- c. 1.
sárskiey rezydował powrácáiąc do Monáchium/ miał táki sęn: oba- §. 38.
czył rosłego Jeleniá/ ktory do iednego rogu miał przypráwne
dzwonki/ do drugiego zápalone świece; tego myśliwiec z gończy-
mi náieżdżał ogárámi / przestraszony źwierz/ niewidząc inszego
mieysca do vćieczki; ná Cmętarzu Kośćiołá Pánny Máriey/ wpadł
w grob dla vmárłego wykopány/ y tám został zábity: ledwie co
Gwilielmus ocknie/ to swoim Dworzánom powiádáiąc widzęnie/
rzecze: Ego sum ceruus iste mortalem hanc vitam breui finiturus,
in illo ipso Beatæ Virginis templo, humari volo: Jelen ktoregom
przez sęn widźiał mnie reprezentuie / dzwony y świece pokázuią/
że mi wkrotce konáiącemu świecę záświecą y vmárłemu zádzwo-
nią/ záczym w kośćiele Błogosłáwioney Pánny Máriey / chcę być

 pocho-

pochowány. Záprawdę dzielny to głos Boſki / ktorego ſię iáko ſły-
ßę nie tylko na iawie / ale y we ſnie / nie tylko po lądzie / ale y ná
wodzie / ſtráßne echo roſchodzi: Ecce validus & fortis Dominus,
ſicut impetus aquarum multarum inundantium: 70. czytáią:
Ecce fortis & durus furor Domini. Ten impet Boſkiego gniewu
do gwałtowney compáruiąc wody prorok Izaiaß S. / wßyſtkim
ſmutnie lámentowáć roſkázuie Łodziom / ktore ſię tylko ná bezden-
Isa: 23. ne puściły morze: Vlulate naues maris, quia deuaſtata eſt fortitu-
do veſtra: Chaldeyſki text ma: Vlulate naues Carthaginis to ieſt
naues conſumationis. Widzę ia dziś ná tym śmiertelnym lądzie /
dwie ſtoiące Nawie / to podobno y tym wſpániáłym Náwom
każe prorok Páńſki wzdychác ſerdecznie / płákác żáłośnie / nárzekáć
płácżliwie? Vlulate Naues maris. Przypadłbym na to oſobliwie gdy
w tych zacnych Łodziach żadnego wiosłá / biegłego Zeglarzá /
mądrego Gubernatorá / świádomego Rotmána nieznayduię: y
rzekłbym do S. pámięci J. M. P. Kázimierzá ze Dzwonowa Ro-
galinſkiego dobroczynnego Fundatorá náßego / z Ezechielem S.;
Deſcendent de Nauibus ſuis omnes qui tenebant remum: Já-
śnie Wielmożne Ich M. PP. Opalinſkich / Szoldrſkich / Ro-
galinſkich / Bninſkich / ſtárożytne Fámilie / ktore ſię tymi ozdo-
bnymi pieczętnie Łodziámi / z nich wyśiadßy á nad ziemnym lo-
chem w ktorym zacne Ciáło Twoie będzie deponowáne / iáko do-
wćipni Gubernatorowie / iáko doświadczeni Zeglarze ſtánąwßy /
będą ćię płákác / y wſerdecznym po Tobie zoſtáiąc żalu / gorzko lá-
mentowáć: Deſcendent de Nauibus ſuis, omnes qui tenebant re-
mum, nautæ, & vniuerſi gubernatores maris, in terra ſtabunt, &
plorabunt te in amaritudine animæ, ploratu amariſſimo. Jednák
nie táką w kazániu moim vmyſliłem tráktowáć máterią / ktoraby
ſerce twoie Mćia P. Anno z Brudzewa Rogalinſka Dobrodziey-
ko náßá y Fundatorko / á potym wßytkich Wielmożnych Rodzo-
nych / przezacnych Krewnych / miłych Sąśiadow piołynową
miáłá nápełnić gorzkośćią / y owßem w ſtárożytney Ich MM.
PP.

PP. Rogalinſkich Łodzi ná dwoiákim morzu fortunnego Zeglárzá pod zbawiennym żaglem do brzegu Wiecznośći przyſtępuiącego: gdyż (Wielebny powiedźiał Beda) Vir ſapiens non putat ſe mori ſed migrare, wyſtáwię. Naywyżßego Gubernatorá ktoremu wiátry y morze záwße ieſt poſłußne: Venti & mare obediunt ei; proßę o łáſkę Duchá S. y wſpomożenie. In collect: Matth. 8.

DAwno Infulat Mediolánſki Ambroży S. źkáżytelnego człowieká w niebeſpieczney odmiennego ßczęśćia Łodźi po głębokim pływáiącego morzu wyſtáwił S. Z. Záczym dáiąc mu przeſtrogę mowi: ſicut in nauibus dormientes ventis aguntur in portus, etſi nullus quieſcentibus ſenſus eſt nauigandi, tamen ventus eos vrget ad finem, & impellit ignaros: ſic vitæ noſtræ ſpatio deſluente, ad proprium vnuſquiſque finem, curſu latente deducitur; tu enim dormis, & tempus tuum ambulat. Jáko tych ktorzy twárdym ſnem w okrętach záſypiáią/ powſtáiące ná morzu wiátry/ do brzegu pędzą/ choć tego nieczuią; przećię iednák lubo niewiádomych wodniſte ßumy/ nádęte morſkie wáły/ onychże raz ku niebu wynoßąc/ drugi raz ná doł ſpußczáiąc do lądu prowádzą: ták w vpływáiącym żyćia náßego czáśie/ káżdy do zámierzonego ſobie kreſu nie znácznie płynie/ ty ſmácznie ná miękkiey záſypiaß pośćieli/ á czás twoy ták chyżo iáko Łodź po wodźie bieży/ Tu dormis & tempus tuum ambulat. Dla tegoć podobno Clemens Alexándryſky nie káże prawowiernym Kátholikom ná dyámentowych pierśćieniách/ ktorymi ſwoie ſerdeczne zdobią pálce/ pogáńſkim ryſowáć trybem/ wynioſłego Jowißá/ gniewliwego Saturná/ nieſpokoynego Merkuriußá/ mśćiwego Marſá/ niewſtydliwey Wenery/ ále tylko morſką Nawę/ y żeglárſką Kotwicę: ſint autem nobis ſignacula, Nauis quæ celeri curſu à vento fertur, vel Anchora nautica. Aby ták Chrześćiáńſki człowiek/ ná to pámiętał/ że ſię po morzu świátá tego woźi/ iáko w iedney Łodźi/ y owßem; lib: 3. Pædag:

Wßyſcy ſwymi włoſtámi
W ſwoich ſię Łodźiách woźiemy

Aż zá śmierći fálámi
Gdy Łodź rozbiia toniemy.
Morzem żywot, śmierć brzegiem,
Zkąd by się prawdá w brod rzekłá,
Abo w niebo ßeregiem,
Abo iść hurmem do piekłá.

Jedno tylko iest morze/ do ktorego z cáłego świátá/ zá Bo-
Gen: 1. ſkim ordynánſem wßytkie zbiegáią się wody: Congregentur áquæ quæ ſub cœlo ſunt, in locum vnum, iednák vczeni Hydrographiſtæ rożne dáią mu denominácie: Pierwße zowią Mare magnum, ábo Oceanum, to wßytkę oblewa ziemię. Drugie ktore dźieli Europę od Afryki/ Mare mediterraneum miánuią/ zkąd że wpuł ziemie wylewa. Trzecie Mare rubrum, ábo Erythræum, to morze zowie się czerwone/ częśćią dla tego że w nim czerwony przebiia się piasek; częśćią że rumiáno-ozdobne rodzi koralle/ częśćią
Strabo lib: 16. że tám (iáko piße Strábo/) Erythrá Krolá Perſkiego Androniceſowego syná/ wſpániáły grob był wystáwiony. Czwárte náżywáią Mare mortuum, ábo Mare ſalſiſſimum, Mare ſolitudinis, Mare deſerti, w ktorym morzu żadna nie może przechowáć się rybá/ w nim choćby nalekćieyße toną Okręty; ná brzegu ſwoim ma tákie drzewá/ ktore ná pozor wdźięczne rodzą frukty/ á iak się ich tylko ludzka dotknie ręká/ wßytkie nißczeiąc wproch się y perzynę obrácáią. Jeżeli ktory hieroglyfik może bydź foremnieyßy ná wyrázenie doczeſnego żyćia náßego/ tedy Mare mortuum, to morze/ ktore się zowie vmárłym/ ledwie bowiem ná świát wychodźiemy
Sap: 5. áż prędko żyć przestáiemy. Nos nati, continuò deſiimus eſſe. Żywot ten iest Mare ſalſiſſimum, bo káżda namnieyßa rzecz/ nie tylko ſolą/ ále y pieniedzmi/ á ießcze dobrymi/ nie Tymfami/ nie wołoſkimi ßelągámi/ lecz czerwonymi złotymi oſolić trzebá. Jest Mare ſolitudinis, bo częstokroć zostáią osierocony ni Rodźicy po dźiatkách; dźiátki po Rodźicách/ Małżonkowie po Małżonkách/ Żony po Mężách; Brát po Bráćie/ Przyiaćiel po przyiaćielu/ Sąsiad po

sąsiedźie,

sąsiedzie. Jest Mare deserti, bo człowiek w godzinę śmierci musi opuścić budowne Dwory / kosztowne Pałace / chciwie nabyte zbiory / pomyślne wygody; duszy nawet / która z pieszczonym ciałem przez lat 30. 40. 50. &c. zawarto trzymała przyiaźń / zostać się przydzie; szczęśliwy który na tak zdradliwym morzu mądrze żegluie: potrzeba takiemu rumowney y bespieczney szukać Nawy / żeby się w niey przewiozł fortunnie na brzeg Wieczności.

Naprzód tedy na to Mare mortuum krotko trwaiącego życia / wyprawił się godney pamięci J. M. P. Kazimierz Rogaliński / w Łodzi nie Argusowey / inuencia Boginiey Minerwy zrobioney / w Łodzi nie Sezostratesowey / z cedrowego wyrobioney drzewa: w Łodzi nie Neronowey / słoniowe kościa nabiianey; w Łodzi nie Caligulowey / perłami sadzoney / ale w starożytney Wielmożnych Ich M M. pp. Rogalińskich Nawie nie złotem / ale szczerości przyiacielskiey candorem; nie zabrudzonymi prochem skażytelności perłami / ale Chrześciańskimi / nieśmiertelney pamięci godnymi / ozdobioney cnotami: w tey Łodzi która od czterech tysięcy lat inuentowana / w pośrodku Korony Polskiey / iakoby in Mari magno, na szerokim przed siedmią set lat stanęła Oceanie. W tey Łodzi która ma za wyniosłe Antenny Marszałkowskie laski / za rozpuszczone Vela / Arcybiskupie Palliusze / za Proram, y puppim, Biskupie Infuły; za transtra Senatorskie krzesła; za głębokie Karyny / Kanclerzskie pieczęci / za wiosła Hetmańskie buławy. W tey Łodzi / ktorey są Gubernatorami Jaśnie Wielmożnych Opalińskich / Szołdrskich / Rogalińskich / rodowite Prosapiæ; o których z Sarmackim rzekę Historikiem. Profecto si legationes varias, interregna diuersa, bellorum arduos insultus, excursiones hostium crebrescentes: cæteraq; Regni officia, vel leui memoriâ perstringere tentaueris, insignitos Naui viros, Herculeos ciues, Latonios fuisse salutis operatores, non indicio, sed realiter affirmabis. Okolscius Jednym słowem / Fuerunt Martis Domini, Gens quoquè Togata. W tey Łodzi która sobie za potężną przybrała Anchoram Wielmożnych Ich M M.

pp.

PP. Mielżyńskich Nowinę: te Nowinę ktora iest Splendor Patriæ, bonum Familiæ, pulchritudo Ecclesiæ, decor virtutum; iest Jásnością Oyczyzny/ pomnożeniem przezacney Familiey/ pieknością Kościoła Chrystusowego/ ozdobą cnot swiętych. Wielmożnych Ich MM. PP. Mielżyńskich Nowiná / kto się iey przypátrzy / vzna / że iest Wielmożnych Ich MM. PP. Rogalinskich dziedziczney Łodzi należyta Anchorá: Záczym gdy się te dwá stárożytne Domy przyiácielsko związały coniunctio / służy im tá Inscriptia: Iuuat Anchora Nautas. Wielmożnych Ich MM. PP. Mielżyńskich Nowiná / iest znáczna Wielmożnych Ich MM. PP. Rogalinskich Nawy ozdobá / y podpora: Iuuat Anchora Nautas.

Seráphicki Zakonu mego Bonáuenturá Swięty. Biskup Albáneński troiáką Łodź przed oczy náße wystawuie; Jednę Zolnierską: Nauis est bellatorum, in qua contra mundum, & Serm: 2. Dom: 4. post Epiphan: vitia bellandum est. Drugą Gospodárską. Nauis est negotiatorum in operatione, nauis institoris, institor iustus omnis, cuius merces, sunt virtutes, & bona opera. Trzecią podrożną: Nauis est viatorum in peregrinatione. Łodź Ich MM. PP. Rogálinskich: Nauis bellatorum. O iák wiele rázy tá potężna Galerá po Dnieprskich wodách zá Tátárskimi plywáiąc Ordámi; iák wiele Kozáckich zaláła Czáiek: iak wiele Moskiewskich ná topilá Niedźwiedziow / Szwedzkich Lwow pogrzęzyłá / á zawße ßczęśliwie po woiennych expedyciách laurowym tym czerstwego męstwá ozdobiona wieńcem/ do miley powracáiąc Oyczyzny: tak że káżdy mogł z Syliußem tę Nawę przywitać. Silius lib: 11.

- - Lauro redimita subibat
Optatos puppis, portus, pelagoq; micabant
Captiua arma procul, celsa fulgentia prorâ.

Ezech: 27. A z Ezechielem S. Koronie Polskiey ták odważnych powinßować Káwalerow: Erant in exercitu tuo viri bellatores tui, clypeum, & galeam, suspenderunt in te, pro ornatu tuo. Jest tá Łodź Nauis negotiatorum in operatione, Nauis institoris cuius merces

merces ſunt virtutes, & bona opera: Chcećie wiedźieć Szláchecki przymioty / Ziemiáńſkie poſtępki / pobożne vczynki / J. M. Páná Kázimierzá Rogálinſkiego; Ten rodowitey będąc Fámiliey bynamniey ſynowi Koronnemu należytey / nie vſtąpił cnoty / y ſłuſznie: Neque enim fas erat, vt quem Familia tanta produxerat, (rzekę z Aureliuſzem) ſententia noſtra, in eo corrigendum aliquid inueniret. Záczym w młodſzych leciech iego edukácią / dalſzego wieku progreſſum, nie mogę rzetelnieyſzym iáko Caſſiodorowym opiſáć ſtylem: Infantiam bonis actibus innutritam, iuuentutem quoquè armis exercuit, formans animum literis, membra gymnaſiis, ſtudens amicis exhibere conſtantiam, dominis fidem, & quid quid in illo viro gratia Diuina conceſſit, integrâ perfectione, transmiſſum cernes in poſteros. Ten ſzláchetny Pan młodość ſwoię od zacnych Rodźicow ſkromnymi wychowáną obyczáiámi / mądrey oddał Palládźie; w Szkołách náukámi dowćipny poleruiąc rozum / młodźieńſki wiek / krwáwey konſekrował Bellonie; Iuuentutem quoquè armis exercuit; męſkie látá z dożywotnim Przyiaćielem / w nieodmienney trawił przyiáźni / Naiáśnieyſzym maieſtatom krolewſkim poddáney wiáry / y káżdemu ſąſiedzkiey dotrzymuiąc zgody. A ták cokolwiek tylko temu zácnemu Panu łáſká Dobrotliwego konferowáłá Bogá / wſzytko to Ich MM. PP. ſukceſſorom dźiedźicznym zoſtáwił práwem. Niech że ſię inſze Fámilie ſámymi tylko zdobią przeſtronymi poſſeſyámi / zoſtáwionymi ſobie od zmárłych Rodźycow bogátymi ſkárbámi / wielkimi zbiorámi: w domu Ich MM. PP. Rogálinſkich / známienite doſtátki / y ſzláchećkie dźiedzictzo cnoty; Iactent ſe alij poſſeſſione locupletes, ſummumq; putent bonum, ſolas eſſe diuitias (mowię z Káſiodorem) in hac autem Domo, non tantùm patrimoniis, ſed & virtutibus additur hæreditas.

Cassiod. in Laud: Patr: Venant. lib: 9. var: 25.

Prouerbiáliſtá Páńſki opiſuiąc pewną Łodź / z dálekiey powracáiącą kráiny: mowi o niey: Facta eſt quaſi nauis inſtitoris de longè portans panem ſuum: Stáłá ſię Łodźia Goſpodárſka z dale-

Prou: 31.

C kiey

ká własny chleb noszacą: záprawdę godna táka Łodź pochwały/ ktora o swoim koscie cudzoziemskie odpráwiwszy peregrinácie/ żadnych niezáćiagáiąc długow/ o swoim chlebie/ do miley powraca Oyczyzny. Day Boże aby się w Koronie Polskiey tacy nie znáydowali Zeglarze/ ktorzy nie własnym ále cudzym/ y sąsiedzkim chlebem/ swoie láduiąc Nawy: Torunskie/ Gdanskie/ Holenderskie nápełniáią spichlerze. Podobni owęmu Achábowi ktory sobie sąsiedzką v Nabothá podobawszy Winnice/ zámyślił z niey włoski záłożyć ogrod/ wprzod go iednak do siebie ná bánkiet prosi/ dobrym częstuie winem/ łágodnymi pochlebuie słowy/ swoię Páńską ofiáruie mu łáskę/ chcąc vbogiego oszukáć Nabothá: mowi do niego

3. Reg: 21. Da mihi vineam tuam, vt faciam mihi hortum olerum quia vicina est, & propè domum meam: Pánie Naboth proszę do siebie ná obiad/ tám z sobą o tę z kontráktuięmy winnicę/ ktorą wedle nászego pálacu macie/ práwie by mi bliskością przypádła: dam ia wam zá tę lepszą winnicę/ ábo iáko sámi będźiecie chcieli záplácić każę: Dabo tibi pro ea vineam meliorem, aut si commodius tibi putas argenti pretium, quantùm digna est. Wymáwia się vbogi Izráelski Szlachcic/ że to dźiedzictwo iego/ ktorego nie ma woli vtrácić/ y owszem chce się z dźiatkámi własną ćieszyć oyczyzną: Propitius sit mihi Dominus, ne dem hæreditatem Patrum meorum tibi: Słuchayćież/ iż zároz Páná Achabá ćięzka porwałá álterácia/ trzęsie go nie ták febrá/ iáko kordyáká: venit Achab in domum suam indignans & frendens, niemogąc długo strawić cholery/ chlebá niekosztowawszy/ ná łożku się położył/ y twarz swoię do sciány obroćił: Et proiiciens se in lectulum suum, auertit faciem suam ad parietem, & non comedit panem. 70. Tłumáczow przydáią: velauit faciem suam: záslonił Achab twarz swoię/ okrył się y z głową/ Turecką kołdrą: velauit faciem suam. Czemuż? odpowiáda Ambroży S. Lugent diuites si non potuerint aliena diripere, si suis pauper non cesserit facultatibus, vim mæroris tegere non possunt, dormire desiderant, velant faciem suam, ne quidquam in orbe

Ambr. lib: de Naboth, c. 4.

orbe terrarum alienum videant, ne audiant vicinum iuxta se aliquid possidere: *Smutna cerę pokázuia bogacze po sobie, gdy cudzey nie mogą wydrzeć substánciey, gdy im niechce vbogi swoiey vstąpić dźierżáwy, nie mogą w tym ćiężkiego żalu pokryć ná sercu, prágną smácznego snu, zákrywáią twarz, żeby nic cudzego ná świećie nie widźieli, żeby o bliskim przy maiętnośćiách swoich nie słyszeli sąsiedźie.* Przynamniey ten Achab mogł się ná swoy chleb niegniewáć / á przećię mowi Text Swięty. Et non comedit panem: coż muśię ták nie smácznego w tym chlebie zdáło? przydáie pomieniony Biskup Mediolánski: Et non manducauit panem suum, quoniam quærebat alienum, etenim diuites magis alienum panem quàm suum manducant, qui raptu viuunt, & rapinis sumptum exercent suum: *Nie pożywał chciwy Pan chlebá swoiego, bo prágnął cudzego, smácznieyszy bowiem łákomym bogaczom iest záwsze chleb cudzy, ktorzy z wydźierstwá żyią, y z opressią vbogich poddánych, nie máłe koszty, ná zbytki łożą.*

Jeżeli się zás táki naydźie ktory cudzego nie prágnąc / má zgębę chlebá / coż potym kiedy go nie ludźiom / nie Sąsiádowi / Przyiaćielowi / nie Krewnęmu / nie vbogięmu / ale psom rozdáie; ták iáko on bogacz ktory w domu swoim wrzodámi máiąc osypánego Łázarzá / biednych ze stołu swego zpádáiących chlebá okruszyn onęmu żáłował: Cupiebat saturari de micis quæ cadebant de mensa diuitis, & nemo illi dabat; sed & canes veniebant, & lingebant vlcera eius: Psi tylko ktorzy z izby Páńskiey ná dwor wychodźili / ięzykiem swoim iego lizáli wrzody; ná co serdecznie boleiąc Ælredus Swięty / wgłos ná bogaczow świátá tego przed Bogiem instyguie: Vt isti habeant currentes canes, aues volantes, equos spumantes, nudantur Domine Iesu in pauperibus latera tua, effunduntur viscera tua: Aby PP. dostátkiem mieli do swoiey vćiechy / gończych psow / legáwych wyżłow / ćiekáwych ogárow / śmyczámi rączych chártow / chyżo lotnych Jástrzębow / máiszow / ćwikow / dobrze wychowánych ná stániu Rumákow; częstokroć obnáżone widáć o dobry Jezu w vbogich / Naświętsze boki twoie / w pośmiewisko

Lucæ 16.

Lib. 3. Spec: c. 6.

śmiewiſko idą v zbytkuiących okrutne rány/ guzy/ sinośći twoie/ rozplywa ſię od żalu pátrząc ná vbogich opreſsią twoie ſerce Boſkie. Zyczylbym żeby ſię tu świátowi záwſtydźili bogacze ktorych biedni pśi wmiłosierdźiu przećiwko vbogiemu konfunduią: Canes veniebant & lingebant vlcera eius: Pśie ieſt przyrodzenie ßczekáć/ cudzego w domu páńſkim kąſáć przychodnia: czemuż nie ßárpią/ ale ięzykámi liżą Łázárzá? bo ptasiowie/ ßasiowie/ ßycowie/ lewusiowie/ cyprysiowie/ perlusie/ co ſię vbogiemu w páńſkim domu doſtáć miálo ze ſtolu/ ziadáli; dlatego to mu nierozumne záwdźięczáły beſtie: Erubeſcite o crudeles erga pauperes (woła Ioannes Gorus) poſtquàm canes, qui mordere ſolent extraneos, charitatis opera docent.

Ich MM. PP. Rogalinſkich dźiedźiczna Łodź/ ieſt Nauis Inſtitoris portans panem ſuum, nigdy wydźierſkim/ cudzym/ od vbogich poddánych ze krwie wyćiśnionym/ ale ták wiele dobrych Przyiaćiol/ ták wiele Kápłánow/ Zákonnikow/ vbogich/ ſwoim záwße częſtuie chlebem; kto bywał w domu J. M. P. Káźimierzá Rogálinſkiego/ vzna że ten przy goſpodárſkiey ochoćie/ nikomu włáſnego nie żałował chlebá: Portans panem ſuum. Niewiem dla iákiey przyczyny mądry Eccleſiaſtes rádźi/ że lepiey iść do tego domu
Ecclеſ: 7. w ktorym lámentuią/ ániżeli tám gdźie ſię bánkietuią: Melius eſt ire ad domum luctus, quàm ad domum conuiuii: Chaldeyſki text czytá: Melius eſt viro, ire in domum lugentis ad conſolandum eum, quàm in domum conuiuii vini, in qua deridetur: *Lepßa ieſt rzecz męßczyznie iść w dom vtrapionego dla przyiaćielſkiey kondolenciey, niż tám gdźie go winem częſtuią á z niego ſię náśmiewáią.* O iák wiele ieſt Páńſkich dworow/ Szláchetskich domow/ w ktorych nie iednego Sąsiádá/ Przyiaćielá/ Brátá/ vbogiego/ Zákonniká/ pobożnego kápłaná/ częſtokroć wyśmieią/ wyßydzą/ obrámuią/ życie/ obyczáie/ poſtępki/ o táruią: Hodie cuius os inhoneſtius
In Epiſ: & turpius loquitur, qui minus Deum timet, qui deteſtabilius iurat, qui miniſtros Dei vilificat, qui Eccleſiam non veretur, ille

nobili-

nobilior reputatur, opisał wyniosłe szlácheckie ánimusze/ Petrus Blesensis. Tych czásow/ ktore (bog day się były niesniły); kto w domu sąsiedzkim słow nie vczćiwych záżywa przy stole/ y nánieprzystoyniey żártuie/ kto się mniey P. Bogá boi/ kto często ná Sądách/ Jurdykách/ Trybunáłách krzywo przysięga/ kto sobie kápłánow / sług Bożych / lekce waży; kto o dźieśięćiny/ y zátrzymánie czynszow / ná kośćielne niedba Excommuniki / ten iest naszláchetnieyszy; y ták według Grzegorzá S. Nobilitas generis, non nullis solet parere ignobilitatem mentis. Nasz zmárły J. M. Greg: Dial: lib:
P. Kázimierz Rogalinski w domu swoim Portans panem suum 1. c: 16.
káżdego mile przyiął/ gospodárską vkontentował ochotą/ ále bez náruszenia sąsiedzkiey/ á dáleko więcey Duchownych osob sławy/ bo miał w pámięći słowá Hieronimá S. ktore ad Heliodorum de Clericorū dignitate nápisał: Absit vt de his quidquam sinistrùm loquar, qui Apostolico gradui succedentes, Christi corpus sacro ore conficiunt, per quos & nos Christiani sumus, qui claues Regni habentes, quodammodo ante Iudicii diem, iudicant: *Nie dai tego Boże áby kto miał w domu moim przy stole co opácznego mowić o tych, ktorzy namiestnikámi będąc Apostolskimi. Ciáło Chrystusowe kápłáńskimi vstámi poświacáią, przez ktorych stáliśmy się Chrześćiány, ktorzy máiąc klucze w mocy do Krolestwá niebieskiego, nas ná świętych spowiedźiách nie iáko przed sądnym dniem sądzą.* Wielka to/ prawie Kátolicka prawdźiwego cnota.

Nie bárzo pociesżna Ewángelistá Jan S. w Obiáwieniu swoim powiáda/ nowinę o smierći iedney znáczney Metresy/ ktora ná głębokich vtonęłá wodách; Veni ostendam tibi damnationem Apoc: 17.
meretricis magnæ, quæ sedet super aquas multas; Co słysząc przypomniałem sobie Piotrá Swiętego/ ten zá roskazániem Jezusowym po morskich głębokośćiách sucho deptał nogą: Ambulabat Matt: 14.
super aquam vt veniret ad Iesum: Widźicie iáko swiatowa niewiástá ná morzu ginie/ á Piotr S. bez żadnego niebespieczeństwá po wodách idźie do Zbáwićielá; czemuż te matronę morską porywa

wá wodá po ktorey Piotrá S. deptáłá nogá? gwałtowne wody znaczą świátowe roskoszy / w ktorych znáć że się tá białagłowa zbytnie kochała / gdyż nád nimi siedźiáłá / quę sedet super aquas multas: dla tego też márne pieszczonego ćiáłá zálały ią wygody / wygodne pieszczoty / bo Augustyn S. mowi Ventus validus, & magna tempestas est, vnicuiq; sua cupiditas, amas Deum, ambulas super ma-

August. in Cat. D. Th: re, sub pedibus tuis est sæculi tumor; amas sæculum absorbet te: *Niespokoynym wiátrem y wielka niepogoda iest káždemu iego własna pożadliwość, miłuieß P. Bogá że wßytkiego sercá, bespiecznie chodźiß po morzu; pod nogámi twoimi są świátowe nádętośći; kochaß się w świećie, tęn ćiebie iáko gwałtowne wody záleie.* Widzę iż morze ieżeli komu tedy płći białogłowskiey nie iest przychylne. Puśćiło się czásu iednego ná głębokie morze wiele okrętow / iedne płynely do Konstántynopolá / drugie do Alexandriey; miedzy ktorymi była też Galerá o ktorey pewny Gubernator Pálládiußowi świętemu to referował / że znią przez piętnaśćie dni / y nocy / ná morzu stáć muśiał / bo choć wiátry były pośmyczne / ruszyć się iednák z mieysca żadna miárą nie mogłá; gdy biegłym márynarzom nie stáło sposobu ktorymby rátowáć mogli ledwie nie tonącey Gálery / vdádzą się do modlitwy / ná ktorey będąc / żeglarz z niebá vsłyßy głos táki: Mitte foras Mariam & benè nauigabis: *Wyrzuć z gálery Márya, á ßcześliwie popłynieß:* zdumiewa się ná te słowá / nie wiedząc ktora by to byłá osobá / bo miał w gálerze rożnego stanu panien / mężátek / y inßych białychgłow bárzo wiele; pocznie tedy wołáć: *Márya, Márya,* aż przydźie do niego iedná niewiástá / y ná stronę go sobie odwiodßy / ćicho rzecze: iam iest nießcześliwa grzeßnicá / dla ktorey ták dawno ná tym stoićie mieyscu / widzę że mię Bog y was dla mnie karze / zá swywolny żywot; ktorym po śmierći moiego męża prowádźiłá: to słyßąc Rotman káże z gálery w łodkę wysieść świátowey *Máriey,* ktora się pięćkroć rázy z nią do kołá ná morzu obroćiwßy / tonąc poczełá; á Galerá od grzeßney wolna niewiásty / lecąc ták chyżo iáko z łuku wypußczona strzałá / zá trzi dni tyle vbieżáłá / czegoby byłá

przez

przez piętnaśćie dni rozwinionymi nie dokazałá żaglámi. S. M. Ciáłá nasze są to iedne Okręty/Galery/ Łodźie/ rozumne dusze/ są ich żeglarzami/ y gubernatorami: Nauis est corpus humanum, in quo anima est sicut nauta in naui, quæ fluctibus concupiscentiæ, quæ in organis corporalibus sunt, frequenter impellitur, powiedźiał Ludolphus à saxonia: O iák częstokroć dusze ludzkie/ podobne czuie Boskie inspiracie: Mitte foras mariam & benè nauigabis; O iák wiele tysięcy Łodźi/ te niesczesne *Máryny*, te pochlebne świátowe Syreny/ w biegu żyćia przystoynego/ nie po piętnastu dni/ ale po kilku dźiesiąt lat / á czásem do sámey śmierći zátrzymuią / y w głębokim morzu bezdennego piekłá zátapiáią. Opat Klárawalski stan S. małżeński morzem náżywa. Coniugatorum ordo ipse est, qui maximè mare magnum vado pertransit, laboriosum prorsus, & periculosum: szczęśliwy kto to niebespieczne y kłopotliwe morze/ w boiáźni Bożey / w wierze nie nárušoney / w zobopolney zgodźie przepłynie. Tákim był J. M. P. Kázimierz Rogálinski/ przyznasz to Mśćá P. Anno Rogalinska iáko dożywotni iego Przyiaciel/ żes ná tym morzu stanu małżeńskiego/ z boku / pochlebnych syren żadnego niesłyszałá głosu / ánis wichrowátych postępkow / szumieiących wiátrow / nádętych wałow/ nigdy niedoznałá; bo záwsze to morze/ boiáźnią Boską będąc ográniczone/ z brzegow żyćia pobożnego nie vstępowało / ale spokoyne zostáwało: záczym słusznie teraz widząc w dźiedźiczney Łodźi kochánego Małżonká swoiego in Mari mortuo, po morzu śmiertelnośći pływáiącego / możesz z Horáciuszem słow nie co odmięniwszy záwołáć.

P. I. c. 65.

Bernard. de tribus Ordin: Eccl:

Lib: 5. Ode 3.

Nauis quæ tibi creditum
Debes Virgilium, finibus Atticis
Reddas incolumem precor,
Et serues animæ dimidium meæ.
Szláchetna Łodźi sobie powierzone
Małżonká mego, masz Ciáło złożone.
Od srogiey śmierći przewieś vwolnione
Záprowadź w niebo, dwie dusze spoione.

Z morzá śmierći iákoby ex mari mortuo, wyprawił się J. M. P. Kázimierz Rogálinski iako fortunny Zeglarz in Mare rubrum, ná morze łáski Bożey/ ábo niesłończenie żyiecey Wiecznośći/ gdyż nie inszym sposobem człowiek niebieskiey dostępuie chwały / tylko zá łáską Chrystusową; ták náucza Doktor Narodow Páwel S.

Rom: 6. Gratia autem Dei vita æterna in Christo IESV Domino nostro; tá iest morzem czerwonym/ bo io mamy przez wysługę krwáwey Męki Jezusowey: dla tego Theodoretus S. cuduiac się czemu z przebytego po śmierći boku nászego Zbáwićielá / krew z wodą wypłynelá! nádobnie mowi: Agnosce in aqua lachrymas, in sanguine pretium redemptionis nostræ, iákoby chciał rzec Doktor S. dwie rzeczy do ludzkiego konkuruia zbáwienia/ pokutá skruszonego/ łzámi oblanego Penitentá / y krew dla okupu náßego wylana/ Je-

Serm: 13. in Cant. zusowá: przyświaiená to Bernat S. Origo fontium, & fluminum omnium, mare est virtutum, Dominus IESVS Christus. Jest tedy łáská Chrystusowá ktora nas przysposabia do otrzymánia wiecznego żywotá / iednym niezbrodzonym morzem / z ktorego każe nam Zbáwićiel nie przebránego miłosierdźia swoiego posiláiaca czerpáć wodę:

Joan: 7. Si quis sitit veniat ad me & bibat, na ktore słowá vczony piszac Maldonatus ták dißkuruie: Aperit, & ostendit omnibus fontem gratiæ suæ ex quo qui non biberit, saluus esse non possit: Bez nowey łáski y pomocy Boskiey/ niczego nie dokaże człowiek spráwiedliwy; Homo iustus præter habitus infusos, ad bona opera tàm interna, quàm externa facienda, indiget nouâ gratiâ excitante, mądry powiáda Theolog. Co Concilium Tridentinum ápprobuie: In omni opere bono nos non incipimus, & postea per misericordiam Dei adiuuamur, sed ipse nobis nullis præcedentibus meritis fidem, & amorem sui, prius inspirat; vt post cùm ipsius adiutorio, quæ sibi sunt placita, adimplere possimus.

Sámá szczegulna łáská Boża/ náßego zmárłego dyrygowáłá Fundatorá/ iáko miał tęn mądry Zeglarz w stárożytney Łodźi per Mare rubrum, przy zasługách Męki Jezusowey/ do niebieskiego Empori-

Emporium, do brzegu ßczesliwey płynac Wiecznośći. Nic prę-
dzey na morzu nie zatopi łodzi / iáko zbytnie ćiężary / te zás nie in-
ße ſą tylko chćiwie nabyte zbiory / nie násycone ziemſkich dobr
łákomſtwá Qui volunt diuites fieri, incidunt in desideria multa, 1. ad Tim: 6.
inutilia, & nociua, quæ mergunt homines in interitum, & per-
ditionem: *Ktorzy chcą bydź bogátimi, wpádáią iáko* in Scyllam &
Charibdim *w wiele pożądliwośći nie pożytecznych, y ßkodliwych, ktore po-
grążáią ludźi ná zátrácenie, y wieczne zginienie*: (Páwel S. w pier-
wßym liśćie do Timotheußá nápiſał:) záczym przeſtrzega Thomaß
S. *de Villa Noua* káżdego Chrześćiáńſkiego człowieká· O Christi-
cola si ad salutis portum peruenire desideras, remi virtutes mo-
rales sunt, & vela charitas, quæ Spiritus S. vento perflata, celeri
cursu nauem propellunt: *O Kátoliku, ieżeli prágnieß przyść do zbá-
wiennego portu, wiosłámi ſą moválne, do przyſtoynych postępkow należące
cnoty, żaglámi ſą Akty miłośći, ktore wiátrem łáſki Duchá S. rozwinio-
ne, pędzą bárzo prędko Łodź duße twoiey*: Expande sinus, onera ia- Serm: de
cta, nauem alleuia, vt possis citò peruenire quò tendis; nihil sit S. Ildelph.
tibi animâ tuâ pretiosius, si tempestas ingruerit, dimitte omnia,
saluetur anima: *Rozſerz ręce twoie (mowi Arcybiſkup Válenſki) wy-
rzucay ćiężary, vlży Łodźi, ábyś tám do kąd zámyślaß, przypłynął tym
prędzey, niechćiey mieć nic droßego nád duſzę, ieżeli gwałtowne ná tę du-
ßną łodź twoię biią nawáłnośći, wyrzuć wßytko, á niech będźie dußá zbá-
wiona*. Záżył tey rády J. M. P. Kázimierz Rogalinſki / á żeby
mogł beſpiecznie w ſwoiey dźiedźiczney Łodźi iáko in Naui via-
torum, w Náwie podrożney / przybydź do niebieſkiey chwały /
nie vćiemiężał ále zákłádał; nie oprymował / ále wyrzucał zboże ná
záratowánie poddánych / ſámi to przyznawáiąc wołáią mieliſmy
nie Páná ále Dobrodźieiá / nie Dźiedźicá ále Oycá. Ecclesiastes Ecclef: 11.
káże chleb pußczáć ná wodę / obiecuiąc zá to czáſu ſwego pewną
nádgrodę: Mitte panem tuum super tran[...]ntes aquas, & post
multa tempora inuenies illum: *Olv[...]odorus czyta*, [...]m lachrymis,
& miseric[...]rdiæ affectu, facito [...]eëmosynam: *z wylániem łez y miło-*

fiernym áffektem czyn vbogim iáłmużnę. Powiedzćie y wgłos teraz tu żeznayćie Bráćia moi Zakonni / z iakim ná to mieysce święte / y cudowne / godney pámięći wprowádźił nas zmárły Dobrodźiey nász y Fundator; prawdá że cum lachrymis z płáczem; cum misericordiæ affectu, z Oycowskim práwie áffektem; nápátrzáliśćie się y násłucháli iáko częstokroć wylaniem łez mowił: Moi namilsi Oycowie bárzo mi tego żal / żem ieszcze wam ták dobrze iáko sobie życzę nie vczynił. Dosyć wźięlismy z łáski Twoiey Miłośćiwy Dobrodźieiu / gdys nam dał serce swoie; gdys nas ná tákim fundował mieyscu / ná ktorym przez zasługi Pátryárchy náśzego Fránćiszká Swiętego / wszyscy Dobrodźieie náśi cudowne łáski / w vtrapieniu poćiechy od Bogá bioro / á my z ich szczodrobliwey żyięmy ręki. Záiwie drugi nie tylko gruntu / ále y bułki chlebá. Tys nam y gruntu vstąpił / y codzienno práwie opátrowałeś nas wiwendo.

Chwali pismo S. Abráhámá Pátryárchę tylko z tego / że gáy záśadźił w Bersábei / y tám wżywał Imienia Páńskiego; Abraham autem plantauit nemus in Bersabee, & inuocauit ibi Nomen Domini Dei æterni: Vczony Lippomanus powiáda że to Pátriárchá S. dla náśzey vczynił informáciey: Nos quoque discamus promouendæ gloriæ Dei, vt omne nostrum studium, peculium, eloquium, Domino Deo nostro seruiat; ábyzmy się z tad náuczyli / iákim mamy sposobem Boskę promowowáć chwałę / żeby ták wszytkie náśze o rzeczy doczesne stáránia / wszytkie zbiory / náśze ięzyki / y mowy P. Bogu służyli. J. M. P. Kázimierz Rogálinski / iáko drugi Abráhám / iáko Pater multarum gentium, bo ile ma Bráći Fránćiszká Swiętego / tyle synow / záśadźił tu w tey mieyscá S. Bersábei / miedzy olszyno y dębino / ieden duchowny gáik; Plantauit nemus in Bersabee; co się z Hebrayskiego ięzyká tłumáczy / puteus satians, ábo puteus saturitatis: źrzodło násycáiące / ábo źrzodło násy[illegible]enia; záczym niemogłes więcey dáć dobroczynny Fundatorze / iáko gdy [illegible] nam tę cudowno Pustynie rezygnował / ktora iest Puteus saturitatis, [illegible]zebráno cudownych łásk Bo-

Gen: 21.

ſkich fontáno: ieſt puteus ſatians, źrzodłem wßytkich ná drodze nieprawośći ſpracowánych / Sakramentámi SS. poſiłaiącym. W tym S. gayku zmárły Dobrodźiey ſpolnie z námi / ſwoimi vſtámi niemal codźiennie wielbił Jmie Páńſkie / gdy nie lęnił ſię nie tylko ſłucháć / ale y ſłużyć Kápłanom do Mßey S.; Et inuocauit ibi nomen Domini Dei æterni: MM. PP. ktorzy nie rádźi długiego kazánia / y Mßey S. ſłuchaćie / buduyćie ſię z tego zmárłego Páná; á ſłucháyćie co do was mowi Chryzoſtom S. Centum & ſexaginta octo horas habente hebdomada, vnam & ſolam horam ſibi ſegregauit Deus: O frigus Chriſtianæ deuotionis! hodie Miſſa non auditur, ſi medietatem horæ excedit; Miſſa pulchrior eſt, quæ breuior eſt: Sto ßeśćdźieśiąt y ośm ma w ſobie godźin cáły tydźień / z ktorych tylko ſobie iednę P. Bog ßczegulną obrał godźinę. O wielka Chrześćiáńſkiego nabożeńſtwá oźiębłośći! niechcą Pánowie ſłucháć kazánia / Mßy S. ktora trwa dłużey nád pułgodźiny / to v nich Kápłan Mośćiwy / ktory ná iedney nodze / Ite Miſſa eſt odpráwi: to Kazánie / Mßa dobra / ktora krotka / Miſſa pulchrior, quæ breuior eſt. de Euch: c: 5.

Piße Baroniuß w Roku 605. ktorego był głod wielki / tráfiło ſię że ieden vbogi od żeglarzow płynących po morzu / proſił iałmużni: Rotman że był iákiś ſkąpy / prędko żebraká odpráwił / nie proś boć Pánowie nic niedádzą gdyż w Okręćie tylko ſáme mamy kámienie: rzecze vbogi: ieżeli ták ieſt / Bogday że wßyſtko się wam w kámienie obroćiło / poniewaß mnie głodnemu / dla Jmienia Jezuſowego żáłuiećie dáć iáłmużny; y záraz z dopußczenia Boſkiego / co tylko w okręćie do iadłá mieli / w kámień ſię im obroćiło. Poráchuyćie ſię MM. PP. iák wiele ieſt tákich świátowych Łodźi / ktore vbogich Chryſtuſowych karmią / nie chlebem / ále kámieniem / nie piwem / ále trućizną / nie rybámi / ále wężámi: y czego ſię nigdy Chryſtus Pan nieſpodźiewał / bo ták v Mátthevßá S. powiedźiał: Quis eſt ex vobis homo, quem ſi petierit filius ſuus panem, nunquid lapidem porriget ei? aut ſi piſcem petierit, nun- Matth: 7.

quid ſerpentem porriget ei; to ſię teraz w niektorych ſzlácheckich domách verifikuie: przydźie vbogi żebrak / Káplan / Zakonnik / ledwie zá nim kámieniámi nie ćiſkáią; y podczás słowy zelżywymi / iáko wężámi iádowitymi nákármią. Nie táka ieſt Łodź Ich MM. PP. Rogálinſkich / niemáſz w niey twárdych kámieni / ále chleb piękny / piwá ſmákowite / wyborna pſzenicá / rozmáite zboża ktorymi ſzpitale / Klaſztory Poznáńſkie / Káliſkie / Goreckie / Osieckie / Kobelinſkie / Rożminſkie / iáko iedne náſypuią ſpichlerze; zá ktore dobrodźieyſtwá / mam nádźieię w Bogu / że podobną odnioſą nadgrodę; ktorą wźiął ieden od Biſkupá ochrzczony Sáracen: Temu gdy Biſkup rádźił żeby wſzytkie ſwoie dobrá ná vbogich rozdał / obiecuiąc mu zá to ſtokrotną w niebie zapłátę: vczynił ták nowo náwrocony Chrześćiánin / po ktorego śmierći / iego ſynowie przed ſąd Biſkupá pozwáli / vpomináiąc ſię od niego po Pánu Oycu ſucceſsiey; Wielebny X. Biſkupie obiecáliśćie náſzemu Rodźicowi ſtokrotną intratę: Centuplum accipies: dayćież nam teraz z prowizią ſummę: rzecze Biſkup: moi Pánowie / iuż wáſz P. Oćiec ieſt zá to w niebie / odpowiedzą: pięniedzy nam koniecznie trzebá: prawdá to / ábo nie prawdá / teraz ćię kwituiemy z Niebá: táką odnoſząc konfuzią Biſkup S. idźie z nimi do Oycowſkiego grobu / ná ktorym poklęknowſzy zaklnie vmárłego w imie Bogá w Troycy iedynego / áby przyznał / że ſtokrotną zapłátę zá ſwoię vbogim dáną iáłmużnę w Niebie odebrał; mocą Boſką cudownym ſpoſobem w trunie leżący trup / záwołał: Centuplum pro vno accepi, & vitam æternam poſsideo: Ná ten głos odwálą kámień grobowy / odbiią trunę / znaydą w ręku vmárłego ná kártce: te słowá Chryſtuſowe nápiſáne. Eſuriui & dediſtis mihi manducare.

Matth: 25.

Swiadczy Paulinus S. o iedney cudowney Łodźi / w ktorey ſię był puśćił ná głębokie morze człowiek świeżo ochrzczony Victor miánowány: ten bez wiosłá / bez pokármu / morſkimi ogárniony wáłámi / przez kilká Niedźiel w łodce po wodách pływał: ktoż był iego Rotmanem? przewodnikiem? Ipſe CHRISTVS ſuo

Epiſ: ad Mac:

vul-

vultu coruſcus ſedebat in puppi (powiáda Paulin S.) vidit & ſæ-
pius Angelos excubare nauigio, & cuncta nautici muneris admi-
niſtrare: Sam Chryſtus ná twarzi iáſnośćią ozdobiony śiedźiał w
łodźi/ á pułki Anielſkie ſtoiąc ná ſtraży/ żeglárſkie odpráwowáli fun-
kcie. Płynie ßcześliwie náß zmárły Fundator/ iáko fortunny żeglarz
w ſtarożytney Łodźi/ do brzegu Wiecznośći/ w ktorey ſam Chryſtus
z Anyołámi/ y wybránymi iego Pátronámi ßtyruie. Zeglarzom ná
morzu Sákráment Ciáłá Jezuſowego ieſt bárzo pomocny; Doznał
tego Pyrinus Biſkup/ ktory w okręt ná morze wśiadßy/ y dáleko Surius 3. Decemb:
od lądu odiechawßy/ wſpomniał ſobie iż Corporała w ktorym
Páńſkie Ciáło nośił/ zápomniał; z wielką wiárą z okrętu wyſkoczył/
y po morzu chodząc wyßedł ná brzeg/ á wźiąwßy Corporał z Ciá-
łem Páńſkim/ do okrętu ſukni nie zmaczawßy/ po wodźie śię
wroćił. J. M. P. Kázimierz Rogálinſki/ dożywotnie grzechow
vczyniwßy ſpowiedź/ z ſerdeczną ſkruchą z kápłáńſkich rąk Ná-
świętßy przyiął Sákráment; wypráwił śię ná morze Wiecznośći/
wźiąwßy z ſobą nie w Corporale/ ále w ſercu zbáwienne Viaticum
toć temu ßláchetnemu Zeglarzowi przyznáć muśi/ że popłynął pro-
ſto do chwały niebieſkiey/ ná ktorego Łodźi te ſłowá ryſowáć śię go-
dźi: Proſpero motu: *ßczeſliwym biegiem:* proſpero motu; bo Ná-
wę ſwoię według niebieſkiey dyrygował Gwiazdy; oney Gwiazdy/ Franciſcus Med.
o ktorey Bonáwenturá S. mowi: Nautarum mos eſt vt cùm in
aliquam terram nauigare diſponunt, vnum ſidus eligant, cuius D. Bonau. in Spec. Virg.
ſigno, luce radiante, in eam quam deſiderant partem, poſſint ſine
errore, adduci: Tale certè officium eſt ſtellæ noſtræ MARIÆ,
quæ nauigantes per mare mundi, in naui pœnitentiæ, dirigit ad
littus patriæ cæleſtis: *Máią tęn zwyczay żeglarze, iż gdy do ktorey
źiemie odpráwowáć myślą po morzu náwigácią, iedną ſobie gwiazdę obie-
ráią, zá ktorey znákiem, y iáſną świátłośćią; mogliby w te ſtrony gdźie
prágną, nie błądząc, z ſwoim przypłynąć Okrętem:* Táki vrząd ieſt
*gwiazdy náßey MARYEY, ktora po świátowym żegluiących morzu, w łodźi
pokuty S. dyriguie do brzegu niebieſkiey Oyczyzny:* Zápátrował śię ná

tę

tę iásną Gwiazdę Błogosłáwiona Pánna Márya/ nász pobożny Gubernator/ bo iáko raz w Congregáciey Niepokalánego Poczęcia oddał się iey zá niewolniká/ w tym obowiązku do sámey zostawał śmierci: prospero motu: bo iego przezacney Łodzi iest másztem Krzyż S. Gdy bowiem vważę dźień ktorego się z tym pożegnał świátem; był ná ten czás Rok Páński 1664. 2. Decembr. wigilia Indyskiego Apostołá/ Fráncisžká S. Xáwerego Societatis IESV; o ktorym czyta/ że płynąc w okręćie po morzu/ z Amboinu do Báwoliey Wyspy/ gdy wielka powstałá burza/ á okręt nádęte wały y tám y sám ćiskały/ tęn Oćiec S. ledwie co wrzućił Crucifix w morze/ áż záraz piękna nastąpiła pogodá/ y swywolne vspokoiło się morze; á Xáwery S. w krotce potym przechodząc się nád morskim brzegiem/ on że Crucifix z nog morskiego Ráká cudownym odebrał sposobem. Vmiera w wigilią Tegosz Swiętego/ J. M. P. Kázimierz Rogálinski/ pusžcza się ná morze Wiecznośći ktoż o tym wątpi/ że Xáwery S. tego pożyczył mu vkrzyżowánego Jezusá/ gdy Bráćia iego/ konáiącemu w ręce Crucifix podawáli: mowiąc do niego z Paulinem S.

Hor: Turs: Lib: 5.

Franc: Med.

Et rate armata titulo salutis,
Victor antenna Crucis, ibis vndis
Tutus & Austris.

S. Paul. in red. Nicet.

Ná tym másžćie Krzyżá S. rozpięniśćie Bráćia moi Zakonni zbáwienne Fundatorowi swoięmu żagle/ gdyśćie go śmiertelne záwieráiąc mu oczy/ w Hábit Pátryárchy swoiego/ Fráncisžká S. przybráli; w ten Hábit/ ktory lubo iest v świátá wzgárdzony/ ále od Oycow Swiętych/ nawyższych Biskupow/ zupełnymi odpustámi/ iáko świetnymi dyámentámi vháftowány: w ten Hábit ktory ná sobie wyraża Krzyż S./ y okrutną Mękę Jezusową/ iáko świádczy poważny Scripturistá Societatis IESV *Adrianus Lyræus*: Minorum Beatissimus Parens Franciscus, cuius vestis formam Crucis perfectè repræsentans, id efficiebat, vt in illa Crucifixum referret; adiungebat hordam, quæ nodis aspera, Christi vincu-

Lib. de Imitat. IESV patient.

la

la referrebat: *Błogosłáwiony Ociec Bráći Mnieyszey, Fránćiszek S. ktore-go Hábit znák Krzyżá S. doskonále wyrażáiąc, to spráwował że w nim isto-tnie Iezusá vkrzyżowánego reprezentował, grubą przepásywał się hordą z ktora ostrymi nawiązána pękámi, Chrystusowe łáncuchy y powrozy nam przypomina*. Płynął niegdy Marcus Antonius po morzu/ pod pur-purowym żaglem; płynie prospero motu nász Zeglarz/ bo pod zbá-wiennym znákiem Ran Jezusowych/ ktore się w ćiele Pátryárchy moiego iáko iedne purpurowe powiewáią żagle. Toć ieżeli Ioan-nes Krol Luzytánski swoię wypráwuiąc Nawę ná świát nowy po-lećiwszy ią w opiekę Archányołowi S. Gábrielowi/ dał iey tytuł: Nauis Gabrielis: Dziedźiczna Łodź w ktorey się J.M.P. Kázimierz Rogálinski wypráwił pod protekcią Fránćiszká S. ná świát nowy/ chwały niebieskiey/ słusznie tytułowáć się może: Nauis Francisci, w ktorey Oycá moiego Pátryárchę Fránćiszká S. odmálowáwszy
przydam Auxilium de sancto, Dux Vrbini.

Powiada text pisma S. że grob/ w ktorym iest pochowány Abráham Pátryárchá/ gáłęziste okryły drzewá: Confirmatus est ager quondam Ephronis in quo erat spelunca duplex, & omnes arbores eius in cunctis terminis eius, per circuitum, Abrahæ in possessionem, To námięniwszy/ niżey przydáie: sepelierunt eum Isaäc, & Ismaël, filij sui, in spelunca duplici. Czemuż to Abráhám niechćiał bydź pochowánym w iákim murowánym/ krolewskim mieśćie/ ále w polu między wysokimi drzewámi? żeby po śmierći ćiáło iego swoią pokrywáły vmbrą. Przypomnićie sobie iáka tego Pátryárchy S. zá żywotá byłá zabáwá/ przed domem/ pod drze-wem/ w sámo południe/ ná ten czás gdy ná bárzey gorące dogrze-wáły promienie śiedźiał/ vbogich wyglądáiąc pielgrzymow/ tám onych chlebem swoim częstował; tám trzech Anyołow w osobie mężow ludzko excypował: Requiescite sub arbore, ponamq; buc-cellam panis, & confortetur cor vestrum. Záczym między krzewi-stymi chćiał bydź pogrzebiony drzewámi/ nie dla inszey przyczyny/ tylko że szczodrobliwośći iego/ sáme bezrozumne drzewá záwdźięczáć

[Gen: 23.] [Gen: 25.] [Gen: 18.]

miáły/

miáły/ grob záſłániáiąc od dżdżyſtey pluſkoty: Vnius arboris viuens exhibuit Abrahamus vmbram, (mowi ieden tego wieku poważny Moráliſtá/) plures arbores inuenit moriens ad ſepulchri elogia. Komuż to nie będźie w podźiwieniu/ że J. M. P. Káźimierz Rogálinſki vmieráiąc w przezácnym Mieśćie Poznáńſkim/ w Mieśćie Krolewſkim/ w Mieśćie ktore potężne opáſáły Mury/ ktore byſtro płynąca oblewa Wártá/ wſpániałe zdobią Wieże w Mieśćie kędy ták wiele Klaſztorow y Kośćiołow ieſt wyſtáwionych ná Boſką chwałę, á przećie wolał bydź pochowány tu w polu miedzy drzewem/ ná tym mieyſcu S./ ná tey cudowney puſtyni zacnemu Ciáłu obrał Requiem; dla tego że tu Bráći Fránćiſzká S. iáko iednym pielgrzymom/ miłe wyſtáwił Reclinatorium y onych choynie ſwoim opátrował chlebem/ mowiąc do nich co niegdy Abráhám do Anyołow SS. Requieſcite ſub arbore, ponam buccellam panis, & confortetur cor veſtrum. Námilſzy Bráćia/ przymićie miedzy dębámi/ to puſte mieyſce/ á ia śię z wámi pokim żyw bułką chlebá dźielić będę: Requieſcite ſub arbore, ponã buccellam panis, zá co w godźinę śmierći moiey ſpodźiewam śię że mię Pátryárchá wáſz Fránćiſzek S. ćieniem cudownego drzewá z vſt ſwoich wyraſtáiącego: (Crucis arbor eximia, per os Franciſci ſurgere apparens,) od gorących vpałow Słońcá ſpráwiedliwośći zákryie: Auxilium de ſancto. Już tedy ten Fortunny Żeglarz ná brzeg niewiádomey wyśiádáiąc Wiecznośći/ żegna śię z námi. A naprzod z tobą Mśćia P. Anno z Brudzewá Rogálinſka/ iáko z dożywotnim Przyiaćielem: z Tobą Wielmożny M. P. Nákielſki iáko z Rodzonym/ y wſzytkimi Jch MM. Bráćią/ Przyiaćiołámi/ Sąśiádámi/ z wámi Wielebni Kapłani; Bráćia moi Zakonni/ vſty/ y słowy Chryzoſtomá S.: Valete amici mei & Deum pro me orate, iter enim peragam extraneum quod nunquàm ambulaui, in regionem longinquam quam nemo vidit, & in ſæculum alterum, vnde nullus reuerſus, & in regiones metuendas, per quas nullus me comitatur, & ante Iudicem terribilem, vbi neſcio quid mihi con-

In Offic: S. Patris.

Cap. 10. in Matt.

cin-

tingat: *Bądźcie łáſkáwi Przyiaćiele moi:* valete amici, *á Bogá zá mnie proście, bo idę w drogę po ktorym nigdy nie chodźił, idę w dáleką kráinę ktorey żaden z was nie widźiał, idę ná inſzy świát z ktorego ſię nikt nie powroćił; idę w kráiny ſtráśliwe, do ktorych żaden z was ze mną nie poydźie; idę przed Surowego Sędźiego, co mię tám potka niewiem.* Ponieważ tedy náſz zmárły Fundator żegná ſię z námi wſzytkimi po przyiaćielſku: Valete amici mei: Przewielebny Celebránćie zágrzey áffekty náſze mowiąc z Ambrożym S.: Date manibus ſancta myſteria, pio requiem ei poſcamus affectu, date Sacramenta cæleſtia, animam piam noſtris oblationibus proſequamur: Extollite populi mecum manus in ſancta, vt eo ſaltem munere, vicem eius meritis rependamus. Więc ieżeli ieſzcze duſzá iego/ tego potrzebuie/ weſtchnimy zá nim do Bogá iednoſtáynym ſercem: Agnoſce Domine creaturam tuam, lætifica animam eius, in conſpectu tuo A M E N.

Serm: in fun: Valent: Imp.

In Commend: Animæ.

Imprimatur. ALBERTVS DOBRZELEWSKI Archidiaconus, & Officialis Generalis Poſnań &c. mpp.

APPROBATIO.

Præclarè Diuus protulit Ambroſius Laudauerim virtutem Gubernatoris, qui nullas procellas ſenſerit, & curſum nauigii direxerit nulla tempeſtate iactatus? & ille laudandus eſt gubernator ſui. Hoc totum præſens Concio cui Titulus Żeglarz Fortunny/ à Rndo Patre FRANCISCO WIERVSZ huius noſtræ Prouinciæ Maioris Poloniæ Diffinitore actuali, & Prædicatore Cathedrali Poſnanienſi. habita in funere MAGNIFICI D. CASIMIRI ROGALINSKI, Fundatoris noſtri, dilucidè probat. Dignam proinde cenſeo, vt publicam lucem videat. Dat. ad S. Franciſcum in deſerto die 28. Ianuarij 1665.

Fr. FRANCISCVS RYCHTERIVS
Ordinis Minor: Refor: Cuſtos Vocalium,
& S. Th. Lector mpp.